



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Daniely Zemanové a soudců Zdeňka Kühna a Petra Mikeše v právní věci žalobce: **P. P.**, zast. JUDr. Tomášem Švecem, Ph.D., advokátem se sídlem Holečkova 657/29, Praha 5, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 1, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 6. 2014, čj. MPSV-UM/9281/14/4S-HMP, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 12. 2. 2015, čj. 4 Ad 24/2014-60,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovenému zástupci žalobce JUDr. Tomáši Švecovi, advokátu, **s e p ř i z n á v á** odměna a náhrada hotových výdajů ve výši **1573 Kč**, která bude placena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

I. Předmět řízení a vymezení sporu

[1] Žalobce se dne 14. 11. 2012 obrátil na Úřad práce ČR – krajskou pobočku pro hlavní město Prahu s žádostí o příspěvek na živobytí. Úřad práce žalobci požadovanou

dávku nepřiznal, neboť na základě posouzení podmínek stanovených v § 21 odst. 1 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, dospěl k závěru, že žalobce není osobou v hmotné nouzi dle § 2 odst. 2 písm. a) tohoto zákona. Žalovaný se s názorem úřadu práce ztotožnil a rozhodnutím ze dne 12. 6. 2014 nevyhověl žalobcem podanému odvolání.

[2] Rozhodnutí žalovaného napadl žalobce u Městského soudu v Praze, který žalobu shora uvedeným rozsudkem zamítl.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti rozsudku městského soudu kasační stížnost. Je přesvědčen, že žalovaný ani městský soud se věcí řádně nezabývali a celou věc posoudili nesprávně. Městský soud pochybil zejména v tom, že nepřipustil výsledky navržených svědků, které mohly prokázat, že byla porušena práva stěžovatele a že s ním nebylo jednáno v souladu se správním řádem.

[4] Městský soud se nezabýval argumentací stěžovatele, že je občanem sociálně potřebným a správní orgány nevyužily možnosti aplikace § 2 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Dle tohoto ustanovení se za osobu v hmotné nouzi považuje též osoba, která nesplňuje podmínky stanovené v odst. 2, avšak s přihlédnutím k jejím příjmům, celkovým sociálním a majetkovým poměrům jí hrozí vážná újma na zdraví. Jedná se tedy o ustanovení, které zmírňuje tvrdost zákona a umožňuje dávku přiznat i osobě, která nesplňuje podmínky pro přiznání dávky stanovené v předchozím ustanovení zákona. Stěžovatel prokázal, že po vynaložení účelných nákladů na bydlení mu nezbyvají prostředky na běžné živobytí, na uspokojení základních potřeb jako je jídlo, léky atd. Je proto přesvědčen, že jej lze považovat za osobu v hmotné nouzi dle § 2 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi.

[5] Soud se dle stěžovatele též nezabýval otázkou, jak probíhal přepočítání jeho příjmů v eurech na české koruny, pouze konstatoval, že tento přepočítání proběhl.

[6] Stěžovatel je dále názoru, že mu byla v předchozím správním řízení odepřena práva jednat osobně před správním orgánem a vyjadřovat se ke všem skutečnostem. Věc nebyla se stěžovatelem řádně projednána, přestože se opakovaně dostavil na úřad práce, aby sdělil podstatné informace.

[7] Na základě shora uvedeného stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[8] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že zákon o pomoci v hmotné nouzi vymezuje v § 21 odst. 1 podmínky pro nárok na příspěvek na živobytí výslovným odkazem na definici osoby v hmotné nouzi uvedenou v § 2 odst. 2 písm. a) zákona. Nárok se tedy nemůže vztahovat na osobu v hmotné nouzi dle § 2 odst. 3 zákona. Dále konstatuje, že příspěvek na živobytí je sice koncipován jako příspěvek k částečné úhradě nákladů základních potřeb, tedy např. jídlo a léky, podmínky pro nárok na dávku však stanoví, do jaké maximální výše mohou být náklady na bydlení započteny, přičemž u

pokračování

stěžovatele byly započteny v maximální výši. Pokud rozpočet stěžovatele nadměrně zatěžují náklady na bydlení, zná sociální systém dávky určené přímo pro tyto potřeby (příspěvek na bydlení, doplatek na bydlení). Zvýšené náklady na bydlení však nelze kompenzovat v rámci příspěvku na živobytí. Závěrem žalovaný konstatoval, že v průběhu správního řízení nedošlo ke krácení práv stěžovatele, a navrhl, aby soud kasační stížnost zamítl.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[9] Kasační stížnost je podle ustanovení § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a podle jejího obsahu jsou v ní namítány důvody podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., tj. nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, vady řízení před správním orgánem a nepřezkoumatelnost rozsudku městského soudu. Rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. vázán.

[10] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval námitkou nepřezkoumatelnosti rozsudku městského soudu, jejíž důvodnost by sama o sobě postačovala k jeho zrušení. Jedná se současně o vadu, kterou Nejvyšší správní soud zkoumá z úřední povinnosti; Nejvyšší správní soud nicméně nepřezkoumatelnost rozsudku městského soudu v daném případě neshledal.

[11] Konkrétně stěžovatel městskému soudu vytýkal, že se nezabýval otázkou, jak probíhal přepočet příjmů stěžovatele v eurech na české koruny. Nejvyšší správní soud ze spisu městského soudu ověřil, že stěžovatel v řízení před městským soudem měnový přepočet svých příjmů nezpochybňoval. Za této situace nelze městskému soudu vytýkat strohé konstatování, že přepočet příjmů proběhl. Soud napadené rozhodnutí zásadně přezkoumává pouze v rozsahu vznesených námitek. Rozsudek městského soudu tedy z tohoto důvodu nelze označit za nepřezkoumatelný.

[12] Stěžovatel dále spatřoval pochybení městského soudu v tom, že nepřipustil výslech jím navržených svědkyň, které mohly prokázat, že byla porušena jeho práva a že s ním nebylo jednáno v souladu se správním řádem.

[13] Nejvyšší správní soud ze spisu městského soudu zjistil, že navrhovanými svědkyněmi byly pracovnice úřadu práce a žalovaného, které byly pověřeny v řízení ve věci žádosti stěžovatele. V žalobě stěžovatel konstatoval, že navrhovaný výslech svědkyň má prokázat jeho žalobní tvrzení. Městský soud k výsledku navrhovaných svědkyň nepřistoupil, neboť pro posouzení věci považoval za dostačující správní spis a stěžovatel neupřesnil, v čem by byl výslech jmenovaných pracovnic přínosem pro dokazování ve věci. Soud shledal výslech nadbytečný, neboť všechny skutečnosti týkající se vyřizování žádosti stěžovatele jsou zřejmé z obsahu spisu.

[14] Stěžovatel v kasační stížnosti pouze obecně uvádí, že výslech svědkyň mohl prokázat, že byla porušena jeho práva a nebylo s ním jednáno v souladu se správním řádem. Již ovšem neupřesňuje, jaká jeho práva či ustanovení správního řádu měla být v řízení porušena. Městský soud naproti tomu srozumitelně odůvodnil, proč k výslechu svědkyň nepřistoupil; dospěl k závěru, že pro účely rozhodnutí postačí obsah správního spisu s tím, že stěžovatel neupřesnil, v čem by měl být navrhovaný výslech ve věci přínosem. Bylo proto na stěžovateli, aby s názorem městského soudu v kasační stížnosti polemizoval. Stěžovatel naproti tomu vyjadřuje obecně nesouhlas s rozhodnutím soudu, aniž blíže uvádí, jaké konkrétní skutečnosti měly být navrhovaným důkazem prokázány. Nejvyšší správní soud námitku považuje za nedůvodnou.

[15] Stěžejní námitkou stěžovatele je argumentace týkající se aplikace § 2 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi v případě posuzování podmínek nároku na příspěvek na živobytí.

[16] Zákon o pomoci v hmotné nouzi vymezuje podmínky nároku na příspěvek na živobytí v § 21, který v odst. 1 stanoví, že *[n]árok na příspěvek na živobytí má osoba v hmotné nouzi podle § 2 odst. 2 písm. a), jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí posuzovaných osob.*

[17] Ustanovení § 2 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi poskytuje základní definici osoby v hmotné nouzi:

Osoba se nachází v hmotné nouzi, není-li dále stanoveno jinak, jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob

a) po odečtení přiměřených nákladů na bydlení (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí (§ 24), nebo

b) dosahuje sám nebo spolu s příspěvkem na živobytí podle § 4 odst. 1 písm. a) částek živobytí, ale nepostačuje k zabezpečení odůvodněných nákladů na bydlení (§ 34) a služeb s bydlením bezprostředně spojených (dále jen „odůvodněné náklady na bydlení“),

přičemž si nemůže tento příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním a zabezpečení jejích základních životních podmínek je tak vážně ohroženo.

[18] Stěžovatel nepochybně, že nesplňuje podmínky stanovené v § 2 odst. 2 písm. a) zákona, domáhá se však aplikace § 2 odst. 3 zákona, který dle jeho přesvědčení zmírňuje tvrdost zákona.

[19] Podle § 2 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi se *[o]soba (...) považuje za osobu v hmotné nouzi též, jestliže nesplňuje podmínky uvedené v odstavci 2, avšak s přihlédnutím k jejím příjmům, celkovým sociálním a majetkovým poměrům jí hrozí vážná újma na zdraví.*

[20] Nejvyšší správní soud k této otázce setrvale judikuje, že zákon o pomoci v hmotné nouzi pro účely příspěvku na živobytí výslovně zavádí povinnost aplikovat definici hmotné nouze podle § 2 odst. 2 písm. a) zákona; správní orgány tedy § 2 odst. 3 zákona

pokračování

nemohou využít. Posouzení stavu hmotné nouze podle § 2 odst. 3 zákona je naopak výslovnou podmínkou pro nárok na dávku mimořádné okamžité pomoci dle § 36 a § 37 zákona (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 3. 2013, čj. 6 Ads 138/2012-19, a ze dne 22. 4. 2014, čj. 2 Ads 21/2014-20). Správní orgány tedy v projednávané věci postupovaly zcela v souladu se zákonem a městský soud správně jejich postup potvrdil. Námitku stěžovatele proto Nejvyšší správní soud shledal nedůvodnou.

[21] Závěrem stěžovatel namítá, že mu v průběhu správního řízení byla odepřena práva jednat před správním orgánem osobně a vyjadřovat se ke všem skutečnostem. Městský soud na základě úředního záznamu ze dne 12. 3. 2014, který je obsahem správního spisu, konstatoval, že se stěžovatel toho dne dostavil na úřad práce, aby se seznámil s podklady pro vydání rozhodnutí. Neztotožnil se proto s námitkou stěžovatele, že s ním věc nebyla řádně projednána.

[22] Nejvyšší správní soud ze shora uvedeného úředního záznamu ověřil, že stěžovateli bylo umožněno seznámit se s podklady pro vydání rozhodnutí. Dle záznamu stěžovatel vyjádřil nezájem o obsah rozhodnutí s tím, že se proti němu v každém případě odvolá. Současně je v záznamu uvedeno, že odmítl sepsání protokolu z jednání.

[23] Na základě obsahu úředního záznamu je zřejmé, že věc byla se stěžovatelem projednána, navzdory tomu, že na základě jeho výslovného požadavku nebyl z jednání pořízen protokol. Stěžovatel je přesvědčen, že mu byla odepřena práva jednat ve správním řízení osobně a vyjadřovat se ke všem skutečnostem, to je však v přímém rozporu s citovaným úředním záznamem. Stěžovatel v této souvislosti poukazoval na to, že se na úřad práce opakovaně dostavil sdělit podstatné údaje, avšak bezúspěšně. Jak bylo nicméně konstatováno výše, stěžovateli bylo umožněno se seznámit s podklady rozhodnutí a stěžovatel svého práva využil. Při této příležitosti mohl správnímu orgánu veškeré podstatné informace sdělit. Jestliže se stěžovatel sám odmítl vyjadřovat k obsahu budoucího rozhodnutí správního orgánu a žádné informace správnímu orgánu nesdělil, nelze tuto okolnost klást k tíži správnímu orgánu.

[24] Stěžovatel kasační námitku formuluje velmi obecně, a není proto zřejmé, k jakým skutečnostem se nemohl vyjádřit a jaké podstatné informace zůstaly nevyřčeny. Nejvyšší správní soud tedy námitku stěžovatele shledal nedůvodnou.

IV. Závěr a náklady řízení

[25] Stěžovatelem uplatněné kasační námitky nebyly ve vztahu k napadenému rozsudku městského soudu shledány důvodnými, v řízení nebyly shledány ani jiné nedostatky, ke kterým Nejvyšší správní soud dle ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s. přihlíží z úřední povinnosti, kasační stížnost byla proto v souladu s § 110 odst. 1, větou poslední, s. ř. s. zamítnuta.

[26] Stěžovatel nebyl v tomto soudním řízení úspěšný, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s.).

Žalovanému, jak vyplývá z obsahu spisu, náklady v tomto řízení nevznikly, Nejvyšší správní soud proto rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

[27] Ustanovenému zástupci stěžovatele JUDr. Tomáši Švecovi se přiznává odměna za jeden úkon právní služby (příprava a převzetí zastoupení) podle § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů. Odměna činí podle § 9 odst. 2 uvedené vyhlášky 1 000 Kč a 300 Kč jako paušální náhrada hotových výdajů (§ 13 odst. 3 vyhlášky), celkem tedy 1 300 Kč. Ustanovený advokát je plátcem daně z přidané hodnoty, přiznaná odměna se tedy navyšuje o částku odpovídající této dani na 1 573 Kč. Uvedená částka bude JUDr. Tomáši Švecovi vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od doručení tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 5. října 2016

Daniela Zemanová
předsedkyně senátu